

gebruiksmogelijkheden, maar houden zich verre van actueel gebruik. Andere auteurs mengen zich wel in de leefwereld van de gebruiker, en onderzoeken of testen in detail welke gebruiken en betekenissen hier meer dan andere kunnen gedijen. Ze voeren gesprekken met personen, omdat betekenis enkel tot stand kan komen als persoonlijke betekenis. Verschillende bijdragen tonen het belang van de ontwikkeling van zowel individuele als collectieve verhalen die gebruikspatronen kunnen versterken en activeren, of omgekeerd bijsturen of doen kantelen.

Als laatste zien we hoe gebruik en betekenis niet statisch zijn, maar zich doorheen de tijd laag na laag afzetten in de ruimte. Architectuur houdt niet op bij de oplevering, en begint niet bij de aanstelling van een architect. Caroline Dionne heeft het naar aanleiding van het werk van Patrick Bouchain over de verbreding in tijd en ruimte van wat onder architectuur wordt verstaan. Ook de projecten 'Holding Pattern' en 'Parckfarm' tonen de speurtocht naar een methode om met tijdelijke, culturele interventies een langdurige impact uit te oefenen op de buurt. Dat gebeurt niet enkel door sociale uitwisseling en interactie, maar ook door via directe acties en een *trial and error*-werkwijze, conventies, ingesloten ideeën of beleidsopvattingen overhoop te halen. Het werken met de tijd vertaalt zich in een prettige vermenging van ontwerp-, bouw, beheer- en gebruiksaspecten. De conceptuele wereld van de ontwerper en de leefwereld van de gebruiker vloeien in elkaar over.

In dit nummer primeert de diversiteit. We formuleren geen spectaculair nieuw paradigma, maar leveren commentaar bij een onvervreemdbaar vraagstuk en de ontwikkeling van een kleine theorie uit de praktijk. We zien een veelal probleemloze omgang met dit onderwerp in het werk van een nieuwe generatie ontwerpers die met de langlopende, vaak beladen discussies over participatie, gebruik en toe-eigening is opgegroeid, maar die er zich niet door laat opjagen. Het gaat om een generatie die les kreeg van pioniers uit de participatiebeweging, waarvoor architectuurtheorie een onderdeel van het curriculum was en die naïef noch cynisch met dit onderwerp wil omgaan. Een generatie die het vraagstuk van gebruik en toe-eigening ernstig neemt en die een breed ontwerpregister mobiliseert om aspecten ervan in de eigen praktijk op te nemen. De architectuur die hieruit voortkomt, is geen architectuur die via Wstereotiepe vormelijke retoriek participatie predikt, maar die de wereld binnenhaalt zonder de gehechtheid aan een persoonlijke en uitgepuurde ontwerptaal op te geven.

Dit editoriaal wordt voorafgegaan door een beeldessay, bestaande uit een reeks van 13 beelden, die we uit de meer dan 60 inzendingen hebben gelicht, en die de arbeid aan de architectuur van gebruik en toe-eigening in al haar ongedwongen vormelijke pluraliteit illustreren.

Bibliografie
Leon Battista Alberti (1404-1472), *De Re Aedificatoria* (Florence: Nicolaus Laurentii, 1485)
Jan Gehl, *Life Between Buildings: Using Public Space* (New York: Van Nostrand Reinhold, 1987)
Jane Jacobs, *The Death and Life of Great American Cities* (New York: Random House, 1961)
Henri Lefebvre, *La production de l'espace* (Parijs: Anthropos, 1974)
Aldo Rossi, *The Architecture of the City* (Cambridge, MA/Londen: MIT Press, 1982).
Jeremy Till, *Architecture Depends* (Cambridge, MA: MIT Press, 2009)
Marvin Trachtenberg, *Building-in-Time: From Giotto to Alberti and Modern Oblivion* (New Haven, CT: Yale University Press, 2010)

Tobias Armbrorst, Daniel D'Oca,
Georgeen Theodore

Holding Pattern

How can we conceptualise community design beyond generalised notions of 'the community' and its needs and desires? How can we activate the many specific design ideas that are present in a community to generate compelling and poetic spaces, reflective of their multiple authors and their sometimes contradictory ideas and desires? These are questions we wanted to address in our 2011 installation *Holding Pattern* at MoMA PS1 in Queens, New York.

Every year, the MoMA PS1 contemporary art museum holds a competition to temporarily transform its courtyard into an environment for a celebrated summer music series. The competition programme is simple: provide seating, shade and water features for the roughly 6,000 visitors who visit the concerts every Saturday from June to September. The installation has to be designed, built and installed in four months and gets taken down in the fall, when the concert series is over. Having been selected as competition winners in 2011, we (Interboro Partners) tried to turn this set-up for a temporary architecture installation into a more enduring urban design project that would be meaningful for an audience outside the museum, and that would simultaneously reflect and showcase the various needs and ideas of people in the neighbourhood.

In spite of its many efforts to engage the local community, the institution of MoMA PS1 sometimes feels both physically and socially detached from the vibrant, diverse neighbourhood around it. For one, the museum's courtyard is surrounded by a 5-m-tall concrete wall that powerfully marks the border between inside and outside. This physical border highlights the divide between contemporary art and music on the inside – the summer concert series features the most up-to-date music and tends to attract a fairly homogeneous crowd of hipsters – and the everyday life of the neighbourhood. We wondered: if not breaking down the wall, could there be ways to undermine the institutional divide through temporary architecture? We found a possible answer to this question by taking the detour of answering a second question, one that is more or less pertinent to all temporary design projects, namely that about the project's afterlife: How can we design and build something that works well during the projected lifespan, but that could also be put to a different use afterwards?

Looking for the answer to this question, we started having conversations with many

Tobias Armbrorst, Daniel D'Oca,
Georgeen Theodore

Holding Pattern

Hoe kunnen we ontwerpen voor de gemeenschap conceptualiseren, die verder gaan dan de standaard noties over 'de gemeenschap', haar noden en verlangens? Hoe kunnen we alle ideeën binnen een gemeenschap gebruiken om aantrekkelijke en poëtische ruimten te maken; ruimten die de soms tegenstrijdige ideeën of verlangens van hun makers weerspiegelen? Deze vragen hebben we willen aankaarten in de installatie *Holding Pattern* (bewaarpatroon) die we in 2011 realiseerden in het MoMA PS1, het museum voor hedendaagse kunst in Queens, New York.

Elk jaar organiseert MoMA PS1 een prijsvraag om de open binnenplaats tijdelijk te veranderen in een ruimte waar tijdens de zomer een reeks muzikale happenings kan worden geprogrammeerd. De opgave is eenvoudig: de ontwerper zorgt voor zitplaatsen, schaduw en watervoorzieningen voor zo'n 6.000 bezoekers die elke zaterdag tussen juni en september de concerten bijwonen. De installatie moet ontworpen en gerealiseerd zijn in vier maanden tijd en wordt afgebroken tijdens de herfst, na afloop van de concertreeks. Als winnaars van de prijsvraag in 2011, probeerden wij (Interboro Partners) het gegeven van een tijdelijke architectuur om te vormen tot een meer langdurig, stedelijk project dat van betekenis zou zijn voor een publiek buiten het museum, en tegelijkertijd de verschillende noden en ideeën van de buurtbewoners zou belichten.

Ondanks vele pogingen om de lokale gemeenschap bij zijn activiteiten te betrekken, voelt MoMA PS1 een fysieke en sociale afstand tot de levendige en diverse buurt rondom het instituut. Verschillende redenen zijn hiervoor op te noemen. De buitenruimte van het museum is omsloten door een bijna 5 m hoge, betonnen muur die op een krachtige manier de grens tussen binnen en buiten benadrukt. Deze fysieke grens onderstreept tevens de scheiding tussen het alledaagse van de wijk buiten en de hedendaagse kunst en muziek binnen de omwalling – de zomerconcerten presenteren er de meest actuele muziekgenres en trekken een vrij homogeen publiek van hipsters aan. We vroegen ons dan ook af of het mogelijk was om in plaats van de muur af te breken, deze institutionele scheiding te ondermijnen door middel van tijdelijke architectuur. We vonden een mogelijk antwoord op deze vraag via een omweg, door een tweede vraag te stellen, een vraag die min of meer toepasbaar is op alle tijdelijke ontwerp opdrachten, namelijk die van het

of MoMA PS1's neighbours. One person we met early in the process was Mike K., the manager of a taxi company and repair shop directly across the street from the museum's concrete wall. Mike's drivers spend a lot of time in the company's parking lot, waiting for their shift to begin or for their car to be repaired. To make the wait a little nicer, Mike installed a small plaza at the parking lot's edge, which consists of a simple shade awning, some potted plants and a few plastic chairs and tables. To us, this little plaza suggested that some of the needs of MoMA PS1's summer programme – seating, shade, places to relax – perfectly match the needs of some of the museum's neighbours. So what if instead of designing and building temporary architecture that would end up in the dumpster, we designed architecture with things that people in the neighbourhood needed for their parking lots, front yards, community gardens or plazas? Indeed, while Mike's plaza was popular among the drivers, it did need some improvements: the chairs were in need of repair, the plants weren't exactly thriving, and the awning was full of holes. And the place was lacking a ping-pong table! We offered Mike all of these improvements for free – courtesy of the Museum of Modern Art – if he could wait until September, and if in the meantime we could hold his new stuff in the museum's courtyard, where the concertgoers could enjoy it.

tweede leven van het project. Hoe kunnen we iets ontwerpen en bouwen dat goed functioneert tijdens de geprojecteerde levensduur, maar dat daarna ook op een andere manier kan worden ingezet?

Op zoek naar het antwoord op deze vraag, begonnen we een reeks gesprekken met de vele burens van MoMA PS1. Iemand die we al vroeg in het proces ontmoetten, was Mike K., de manager van een taxibedrijf en werkplaats aan de overkant van de straat, recht tegenover MoMA's betonnen muur. Mike's chauffeurs brengen veel tijd door op de parking van het bedrijf, in afwachting van de start van hun ronde of tijdens de reparatie aan hun wagen. Om hun wachttijden iets aangenamer te maken, installeerde Mike een kleine plaza aan de rand van het parkeerterrein, dat bestaat uit een eenvoudig zonnenscherm, een paar plantenbakken, en enige plastic stoelen en tafels. Voor ons suggereerde dit pleintje dat sommige van de noden van MoMA PS1's zomerprogramma perfect aansluiten bij die van sommige buurtbewoners. Dus, wat als we in plaats van tijdelijke architectuur te ontwerpen en te bouwen die uiteindelijk in de afvalbak verdwijnt, architectuur zouden ontwerpen met dingen die mensen in de buurt nodig hebben op hun parkeerterrein, in hun voortuin, of in hun gemeenschappelijke parken en pleinen? Terwijl Mike's pleintje erg populair was bij de chauffeurs, was het voor verbetering vatbaar. De stoelen waren aan vernieuwing

Meeting with representatives of dozens of institutions – including schools, senior centres, public housing projects, community gardens, libraries, a post office and various local businesses – we asked the following question: Is there something you need that we could design or buy, use in the museum courtyard during the summer and then give you in the fall, once the concerts are over?

Based on the responses, we designed, built and bought things that would both meet the different constituents' needs and create unique spatial experiences. The result of this matchmaking process was an eclectic collection of elements, including mirrors, picnic tables, a lifeguard chair, a rock-climbing wall and 84 trees.

Before the objects and trees were delivered to their owners in the fall, they were held in the museum courtyard over the summer, setting up a temporary visible storage that doubled as public space. Like the props of different plays that are stored behind a theatre stage, all of the elements were clearly part of different stories. Taken together they gave a visual summary of the design ideas and desires currently present in the neighbourhood.

The assemblage of elements also set up a space of interaction for a diverse range of publics. Long Island City residents enjoy free admission to the MoMA PS1, but typically few of the museum's neighbours take advantage of this perk. During Holding Pattern, many of

toe, de planten waren niet bepaald in goeden doen, en de zonwering zat vol gaten. Het ontbrak de plek ook aan een pingpongtafel! We stelden Mike voor om deze verbeteringen gratis aan te brengen – een gunst vanuit het MoMA – als hij tot september kon wachten, en als we in de tussentijd zijn spullen konden gebruiken op de binnenplaats van het museum, zodat de concertbezoekers er gebruik van konden maken.

Tijdens onze gesprekken met de vertegenwoordigers van tientallen instellingen – waaronder scholen, seniorencentra, sociale-huisvestingsprojecten, gemeenschappelijke tuinen, bibliotheken, een postkantoor en verschillende lokale bedrijfjes – stelden we de volgende vraag: 'Heb je iets nodig dat wij voor jou zouden kunnen kopen of ontwerpen, eerst kunnen gebruiken op de binnenplaats van het museum en daarna, in de herfst, aan jou geven wanneer de concerten voorbij zijn?'

Op basis van de antwoorden ontwierpen, bouwden en kochten we dingen die zowel aan de noden van de verschillende deelnemers beantwoorden als unieke ruimtelijke ervaringen zouden creëren. Het resultaat van deze koppelaarsmethode was een eclectische verzameling elementen, waaronder spiegels, picknicktafels, een badmeesterstoel, een klimmuur en 84 bomen.

Voordat de objecten en bomen in de herfst aan de eigenaars werden geleverd, werden ze op de binnenplaats van het museum geplaatst waar ze tijdelijk en zichtbaar werden bewaard,



In the spring, Terrence Hughes from the Salah M. Hassanein Variety Boys & Girls Club of Queens requested a lifeguard chair for the club's new swimming pool. The chair was delivered in the fall/ In de lente vroeg Terrence Hughes van de Salah M. Hassanein Variety Boy & Girls Club in Queens om een badmeesterstoel voor het nieuwe zwembad van de club. De stoel werd geleverd in de herfst



In the spring, Ozzie Lo Verme from the Teamster Union's Local 808 requested a picnic table, a couple of benches and some trees. In the fall, the trees were planted at the local's headquarter across the street from MoMA PS1/ In de lente vroeg Ozzie Lo Verme van Teamster Union's Local 808 om een picknicktafel, enkele banken en wat bomen. In de herfst werden de bomen geplant in de tuin van Teamster's hoofdkwartier, recht tegenover MoMA PS1

the neighbours had an actual physical stake in the museum, and they regularly stopped by to visit or use their property. In collaboration with these neighbours we organised a series of events in the courtyard, using the setting of *Holding Pattern* to bring many of the activities and initiatives from the neighbourhood into the museum. Events included b-boy workshops with the 5 Pointz Aerosol Art Center, a ballet performance with the Long Island City School of Ballet, a 'Family Summer Reading Celebration' with the Queens Library, a quilting workshop with the New York Irish Centre, bike workshops with Recycle-A-Bicycle and so on. Occurring simultaneously, and parallel to MoMA PS1's contemporary art exhibition and the summer concerts, these events set up a rich interaction between different publics and different (visual) discourses sharing the same space.

In a further twist, we invited our partner organisations to nominate books for the museum's bookstore. Thus the New York Irish Centre, which occupies a storefront a few blocks away from MoMA PS1, recommended *The New York Irish*; the Jacob Riis Neighborhood Settlement House recommended *How the Other Half Lives*; Long Island City School of Ballet, which teaches ballet to neighbourhood children, recommended *Degas and the Little Dancer*. Thus, during the lifespan of *Holding Pattern*, MoMA PS1's bookshop sold books that are not



p. 3

maar tevens dienst deden als publieke ruimte. Zoals de rekwisieten van verschillende theaterstukken die achter het podium worden bewaard, waren deze elementen onderdeel van verschillende verhalen; samen presenteerden ze een visuele samenvatting van de ontwerpi-deeën en wensen aanwezig in de buurt.

De verzameling elementen zette ook een interactieve ruimte op voor verschillende soorten publiek. De bewoners van Long Island City hebben gratis toegang tot het MoMA PS1, maar zoals wel vaker maken slechts weinig buurtbewoners gebruik van dit voordeel. Tijdens *Holding Pattern* echter hadden veel burens een fysiek aandeel in het museum en dus kwamen ze geregeld langs om hun eigendom te bezoeken of te gebruiken. In samenwerking met de burens, organiseerden we activiteiten en buurtinitiatieven in het museum. Zulke evenementen waren onder meer b-boy workshops met het 5 Pointz Aerosol Art Center, een balletvoorstelling met de Long Island City School of Ballet, een 'Familie zomer lees-feest' met de Queens bibliotheek, een quiltworkshop met het New York Irish Centre, fietsworkshops met Recycle-A-Bicycle, enzovoort. Tegelijkertijd en parallel aan MoMA PS1's tentoonstelling van hedendaagse kunst en zomerconcerten, brachten deze evenementen een rijke interactie teweeg tussen verschillende publieke (en visuele) discoursen binnen één en dezelfde ruimte.



p. 3

typically found in a Contemporary Art Museum's bookstore, but that gave a snapshot of the activities, ideas and ideals in the museum's neighbourhood.

If, with Iris Marion Young, we strive for public spaces as 'heterogeneous, plural, and playful, a place where people witness and appreciate diverse cultural expressions that they do not share and do not fully understand',¹ *Holding Pattern* was our attempt to – at least temporarily – turn the enclosed museum courtyard into a public space, and to develop a compelling architectural expression of public space by activating the many ideas and desires of real people living in a specific neighbourhood at a specific time.

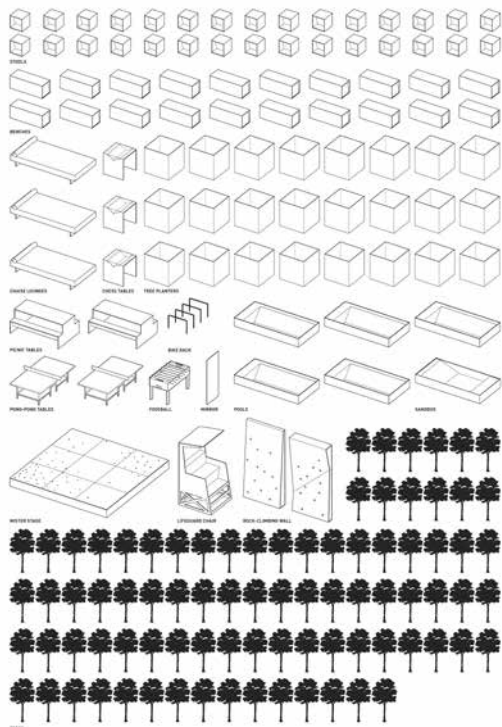
¹ Iris Marion Young, *Justice and the Politics of Difference* (Princeton, NJ: Princeton University Press), 190.

In een volgende fase nodigden we onze partnerorganisaties uit om boeken uit te kiezen voor de boekhandel in het museum. In reactie op die oproep adviseerde het New York Irish Center, dat enkele blokken van MoMA PS1 vandaan een etalage heeft, *The New York Irish*. Het Jacob Riis Neighborhood Settlement House suggereerde *How the Other Half Lives*, en de Long Island City School of Ballet, dat balletles geeft aan buurtkinderen, stelde *Degas and the Little Dancer* voor. Op die manier verkocht de boekhandel van MoMA PS1 gedurende *Holding Pattern* geen boeken die men normaal gesproken aantreft in de boekhandel van een museum voor hedendaagse kunst, maar boeken die een momentopname gaven van de activiteiten, ideeën en idealen van de buurt van het museum.

Als, zoals Iris Marion Young aangaf, we streven naar publieke plekken als 'heterogene, meervoudige en speelse plekken waar mensen diverse culturele uitingen die ze niet met een delen, noch ten volle begrijpen, kunnen beleven en waarderen',¹ dan was *Holding Pattern* een poging om, op zijn minst tijdelijk, de omsloten binnenplaats van het museum om te turnen in een publieke plek, en er een spannende architecturale uiting van publieke ruimte te ontwikkelen door er de vele ideeën en verlangens te activeren van mensen die in een specifieke buurt op een specifiek moment wonen.

Vertaling: Véronique Patteeuw

¹ Iris Marion Young, *Justice and the Politics of Difference* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 2011), 190.



An inventory of all of the items held at *Holding Pattern* during the summer of 2011, including 79 pieces of furniture and 84 trees/ Een inventaris van alle voorwerpen die gedurende de zomer van 2011 onderdeel waren van *Holding Pattern* (bewaarpatroon), waaronder 79 meubelstukken en 84 bomen



Students of the Long Island City School of Ballet pose in front of their new mirrors in MoMA PS1's courtyard/ Leerlingen van de Long Island School of Ballet voor hun nieuwe spiegels op de binnenplaats van MoMA PS1



Over the summer, the Tree Room at MoMA PS1 accommodated 60 red oaks. In the fall these trees were planted on properties around Queens. During their time at MoMA PS1, tree tags identified the trees' future owners and locations/ In de zomer bood de 'bomenkamer' in MoMA PS1 plaats aan 60 Amerikaanse eiken. In de herfst werden deze bomen uitgeplant op privéterreinen in Queens. Op de binnenplaats van MoMA PS1 had elke boom een label met de aanduiding van de toekomstige eigenaar en locatie